

***Компетентнісний підхід
до оцінювання знань
здобувачів освіти:
підходи, завдання,
інструменти***

Нова парадигма освіти

Сучасний світ, що швидко змінюється, вимагає від випускників не простого накопичення знань, а здатності їх ефективно застосовувати та швидко адаптуватися.

***Компетентнісний підхід (КП)** є відповіддю на цей виклик і лежить в основі освітніх реформ, зокрема концепції НУШ*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

Головною відмінністю КП є перехід від поняття "**знання**" до поняття "**компетентність**".

- Знання — це інформація, факти та теорії.
- Уміння — це здатність виконувати дії відповідно до норм.
- Компетентність — це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення та ціннісних ставлень, що дозволяє особі успішно діяти в певній професійній чи життєвій ситуації. Це єдність теорії та практики, здатність діяти.

Ключові компетенції

- 1. Спілкування (державною та іноземними мовами).
- 2. Математична компетентність.
- 3. Компетентності у природничих науках і технологіях.
- 4. Інформаційно-комунікаційна (цифрова) компетентність.
- 5. Навчання впродовж життя.
- 6. Громадянські та соціальні компетентності.
- 7. Ініціативність та підприємливість.
- 8. Обізнаність та самовираження у сфері культури.
- 9. Екологічна грамотність і здорове життя.

Зміна ролі вчителя

У компетентнісному підході вчитель перестає бути єдиним джерелом інформації. Його нова роль — це **фасилітатор, ментор та навігатор.**

Вчитель створює навчальне середовище, яке стимулює самостійний пошук, критичне мислення та співпрацю.

Активні методи навчання

Для формування компетенцій необхідне застосування методів, що вимагають від учнів активної діяльності та занурення в контекст:

- **Проектне навчання** (Project-Based Learning, PBL): робота над реальними, комплексними завданнями.
- **Кейс-метод** (Case Studies): аналіз і вирішення ситуаційних завдань.
- **Кооперативне навчання**: Робота в малих групах для досягнення спільної мети.
- **Проблемне навчання**: Стимулювання до самостійного висунення гіпотез і пошуку рішень.

Компетентнісне оцінювання: принципи та види

Традиційна система оцінювання, орієнтована на перевірку знань, є недостатньою для оцінки комплексних компетенцій.

Оцінювання має стати критеріальним, прозорим та розвивальним.

Принципи компетентнісного оцінювання

- 1. **Автентичність**: Оцінювання відбувається у реальних або максимально наближених до життя умовах.
- 2. **Критеріальність**: Оцінка ґрунтується на чітко визначених критеріях (рубриках) для кожної компетенції.
- 3. **Системність**: Оцінювання є постійним, вбудованим у навчальний процес, а не лише фінальним етапом.
- 4. **Розвивальний характер**: Основна увага приділяється зворотному зв'язку, спрямованому на вдосконалення, а не просто констатації факту.

Види оцінювання

- **Діагностичне:** Визначення рівня готовності учня на початку вивчення теми.
- **Формувальне (формативне):** Відбувається під час навчання. Його головна мета — надати учневі та вчителю інформацію про прогрес і скоригувати процес навчання. Є ключовим елементом КП.
- **Підсумкове (сумативне):** Відбувається після завершення теми/курсу. Визначає досягнення кінцевого результату.

Інструменти та техніки оцінювання компетенцій

Інструмент/Техніка	Опис	Оцінювані Компетенції
Рубрики (Rubrics)	Чіткі критерії оцінювання якості продукту або виконання завдання (наприклад, для усного виступу чи проєкту).	Критичне мислення, спілкування, організація.
Портфоліо (Portfolio)	Систематизована добірка робіт учня, що демонструє його зусилля, прогрес та досягнення протягом певного періоду	Навчання впродовж життя, самоорганізація, рефлексія.
Автентичні завдання	Комплексні завдання, що вимагають застосування знань у нетипових, реальних життєвих ситуаціях (наприклад, розробка бізнес-плану, аналіз джерела ЗМІ).	Ініціативність, проблемно-орієнтоване мислення.
Само- та взаємооцінювання	Залучення учнів до процесу оцінювання своєї роботи та роботи однолітків за встановленими критеріями.	Рефлексія, соціальні та громадянські компетентності

Важливість зворотного зв'язку

На відміну від простої позначки, компетентнісний зворотний зв'язок є деталізованим, спрямованим на конкретні дії та заохочує учня до подальшого розвитку. Він відповідає на питання:

Що вдалося? Чому? Що варто покращити і як саме?

Компетентнісний підхід є неминучим еволюційним кроком в освіті.

Він перетворює школу зі "сховища знань" на "майстерню життя", де учні набувають гнучких інструментів для успішної самореалізації.

Успішність КП залежить від

- залежить від якості критеріального оцінювання.
- формувальне оцінювання є основою для індивідуалізації навчального процесу.
- автентичні завдання та рубрики є обов'язковими інструментами оцінювання компетенцій.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ КП

- Постійне підвищення кваліфікації педагогів щодо розробки критеріїв оцінювання (рубрик).
- Систематичне впровадження методології портфоліо на всіх рівнях навчання.
- Забезпечення прозорості та обговорення критеріїв оцінювання з учнями та батьками.